

DERLEME MAKALE / REVIEW ARTICLE

DOI: 10.52122/nisantasisbd.1548058

DİJİTAL GÖÇEBELİK: SOSYOLOJİK BİR PERSPEKTİF¹²

Ahmet ERKASAP*

Berfin VARIŞLI**

* Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim
Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı
Doktora Öğrencisi

e-posta: 201154107@st.maltepe.edu.trİstanbul Gedik Üniversitesi, İİSBF,
Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümüe-posta: ahmet.erkasap@gedik.edu.trORCID: [0000-0002-6239-1700](https://orcid.org/0000-0002-6239-1700)

** Maltepe Üniversitesi, İnsan ve Toplum
Bilimleri Fakültesi, Sosyoloji Bölümü.

e-posta: berfinvarisli@maltepe.edu.trORCID: [0000-0001-5051-9546](https://orcid.org/0000-0001-5051-9546)

ÖZET

Bu çalışma, dijital göçebelik kavramını sosyolojik bir perspektifle ele almaktadır. Dijital göçebeler, internet üzerinden çalışabilen ve herhangi bir mekâna bağlı olmadan işlerini sürdürebilen bireylerdir. Özellikle Covid-19 pandemisinden sonra dijital göçebelik hızla yaygınlaşmış ve iş yapma biçimlerinde köklü değişimlere yol açmıştır. Dijital göçebelik, bireylere esneklik ve özgürlük sunarken, sosyal güvencelerin eksikliği, iş güvencesizliği gibi zorluklar da barındırmaktadır. Bu çalışma, dijital göçebeliğin avantajlarını ve karşılaşılan sorunları incelemekte; aynı zamanda bu yaşam biçiminin toplumsal ve ekonomik etkilerini değerlendirmektedir. Dijital göçebeler, işverenler açısından daha geniş bir yetenek havuzuna erişim imkânı sunarken, bireyler açısından da farklı kültürleri deneyimleme ve seyahat etme fırsatı yaratmaktadır. Ancak bu esnek çalışma modelinin sosyal güvence eksiklikleri ve vergi düzenlemeleri gibi belirsizlikler içerdiği de vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, dijital göçebelik, modern iş dünyasında önemli bir yer edinmiş olup, gelecekte iş yapma biçimlerinin evrilmesinde rol oynayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dijital, Göçebe, Özgürlük, Seyahat.

Jel Kodları: J61, J62, J82

DIGITAL NOMADISM: A SOCIOLOGICAL PERSPECTIVE

ABSTRACT

This study examines the concept of digital nomadism from a sociological perspective. Digital nomads are individuals who can work online without being tied to a specific location. Particularly after the Covid-19 pandemic, digital nomadism has rapidly spread, leading to significant changes in work practices. While digital nomadism offers flexibility and freedom to individuals, it also presents challenges such as a lack of social security and job instability. This study explores the advantages and challenges of digital nomadism, evaluating its social and economic impacts. Digital nomads offer employers access to a wider talent pool while providing individuals with opportunities to experience different cultures and travel. However, this flexible work model also brings uncertainties such as the absence of social security and tax regulation issues. In conclusion, digital nomadism has established itself as a significant aspect of modern work life and will likely play a role in shaping future work practices.

Keywords: Digital, Nomad, Freedom, Travel.

Jel Codes: J61, J62, J82

Geliş Tarihi/Received: 01.01.2020

Kabul Tarihi/Accepted: 01.01.2020

Yayın Tarihi/Printed Date: 31.12.2024

Kaynak Gösterme: Boş Bırakınız (2024). "Dijital Göçebelik: Sosyolojik Bir Perspektif". *İstanbul Nişantaşı*

¹Bu çalışma Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Sosyoloji Doktora programının dahilinde Ahmet ERKASAP tarafından yazılan ve Doç. Dr. Berfin VARIŞLI tarafından danışmanlığı yapılan, "Yeni Bir İlgüçü ve Yeni Bir Yaşam Tarzı Olarak Dijital Göçebelik" isimli tezden türetilmiştir.

² Bu çalışma GDK202207-37 numaralı proje olarak İstanbul Gedik Üniversitesi BAP Komitesi tarafından desteklenmiştir.

GİRİŞ

Dijitalleşme ve teknolojinin hızla ilerlemesi, toplumsal hayatta köklü değişikliklere yol açmıştır. Bu değişimlerden biri de “dijital göçebelik” olarak adlandırılan yeni bir iş modeli ve yaşam tarzının ortaya çıkışıdır. Dijital göçebeler, işleri internet üzerinden yürütülen ve dünyanın herhangi bir yerinde bulunarak çalışabilen bireylerdir. Bu esnek çalışma biçimi, özellikle küresel pandeminin ardından hızla yaygınlaşmış, bireylerin iş yapma şekillerini ve çalışma mekânlarını yeniden tanımlamıştır.

Geleneksel iş modellerinden farklı olarak, dijital göçebelik mekânsal bağımsızlık ve esneklik sağlamaktadır. Bir dizüstü bilgisayar ve internet bağlantısına sahip olmak, dijital göçebelerin işlerini sürdürebilmeleri için yeterlidir. Bu durum, özellikle bilgi teknolojileri, dijital pazarlama, içerik üretimi ve yazılım geliştirme gibi alanlarda çalışanlar için yeni fırsatlar sunarken, dijital göçebeler işlerini herhangi bir fiziksel ofise bağlı kalmadan yürütmektedirler. Aynı zamanda, farklı kültürleri deneyimleyebilme, sürekli seyahat edebilme ve profesyonel kariyerlerine farklı bir boyut katma imkânı da bu yaşam tarzını cazip kılmaktadır.

Ancak, dijital göçebelik sadece fırsatlar sunmakla kalmaz, aynı zamanda bir dizi zorluk ve belirsizlik de içerir. Geleneksel iş modellerine göre daha bağımsız bir yapıya sahip olan bu çalışma biçimi, sosyal güvencelerden yoksun olma, iş güvencesi eksikliği ve vergi düzenlemeleri gibi çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum, dijital göçebelerin kendi sağlık sigortalarını ve emeklilik planlarını organize etme zorunluluğu getirmekte ve sürekli değişen ortamlara uyum sağlamalarını gerektirmektedir.

Dijital göçebelik, sadece bireyler için değil, aynı zamanda işverenler ve küresel iş piyasası için de yeni bir dinamik yaratmıştır. İşverenler, dijital göçebeler aracılığıyla daha geniş bir yetenek havuzuna ulaşabilirken, bu yeni çalışma biçimi, iş-yaşam dengesi, iş güvencesi ve sosyal haklar gibi konularda yeniden düşünmeyi gerektirmektedir. Bu çalışmada, dijital göçebelik kavramı kapsamlı bir şekilde ele alınacak, bu yaşam tarzının sunduğu avantajlar ve zorluklar incelenecektir. Aynı zamanda dijital göçebelerin toplumsal ve ekonomik etkileri değerlendirilerek, gelecekte bu yeni çalışma modelinin nasıl evrileceği üzerine bir perspektif sunulacaktır.

Dijital göçebeliğin ortaya çıkışını, kavramsal temellerini ve modern çalışma dünyasında nasıl bir yer edindiğini anlamak, bu yeni iş modelinin sürdürülebilirliği açısından kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda, dijital göçebelerin çalışma biçimlerinin geleneksel iş dünyasıyla nasıl örtüştüğü ve ayrıştığı, teknolojinin iş gücüne etkileri ve bireylerin iş-yaşam dengesi üzerindeki sonuçları bu çalışmanın temel odak noktaları olacaktır.

Günümüzde, teknolojinin hızla gelişmesi ve internetin yaygınlaşmasıyla birlikte, dijital göçebe olarak adlandırılan yeni bir işgücü ortaya çıkmaktadır. Dijital göçebeler, işlerini sadece internet üzerinden yapabilen ve dünya genelinde herhangi bir yerde çalışabilen kişilerdir. Bu yeni işgücü, özellikle pandemi dönemiyle birlikte hızla yaygınlaşmıştır. Dijital göçebeler, geleneksel iş modellerine göre daha esnek bir çalışma tarzına sahiptirler. İşlerini sadece bir bilgisayar ve internet bağlantısı ile yapabilen bu kişiler, dünyanın herhangi bir yerinde bulunabilirler. Bu durum, işverenlerin işgücü kaynaklarına erişimini genişletirken, dijital göçebelerin de farklı kültürleri ve yaşam tarzlarını keşfetmelerine olanak tanımaktadır. Bahsedilen yeni işgücü ve yaşam tarzının yaygınlaştığının görülmesi sonucu olgu üzerine yapılan çalışmaların da artması beklenmektedir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

"Dijital göçebe" terimi genellikle Makimoto ve Manners tarafından yazılan ve 1997'de yayınlanan aynı adlı eserle ilişkilendirilmektedir (Makimoto ve Manners, 1997). Ancak ilk kullanım olarak nitelenen bu kabule rağmen öncesinde de birçok araştırmacı modern çağa bir teşhis koyma çabasıyla "göçebe" metaforunu kullanmaya başlamıştır. Dolayısıyla "Digital Nomad" (Dijital Göçebe) kitabının yayınlanmasından önce bile; odak noktası, "göçebe yaşam tarzının, modern dünyanın gelişimindeki yeni önemli eğilimleri yansıtabilen özelliklerden biri olduğu inancı" olan birçok tartışma literatürde yer almıştır.

Bu bağlamda göçebelikle ilgili en önde gelen örnek Deleuze ve Guattari (1990) tarafından önerilen, göçebelik anlayışını temel alarak yeni olduğu savunulan bir modern sonrası düzen ve perspektiftir. Bu görüşe göre, modern felsefe ve kültürdeki durumu yalnızca Göçebibilim tanımlayabilir ve açıklayabilir. Öyle ki "Devlet" biliminin aksine Göçebibilim, klasik "yapı" veya ağaç kategorizasyonunu "rizom" kategorizasyonu lehine terk eder ve "iç-dış", "geçmiş-gelecek" şeklinde ayrımları yani iki kutuplu gerçeklik algısını da reddeder. Bununla birlikte Deleuze ve Guattari'nin çalışmasında (1993), determinizm fikrinin ve merkezileşme ilkesinin de azaldığı sonucuna varılmıştır. Göçebelik fikrini Deleuze ve Guattari, "Kapitalizm ve Şizofreni" 1-2 (1990) adlı kitaplarında matematik, fizik, moda, metalurji, müzik ve sanat gibi birçok farklı alanda kullanırlar. İlk başta Deleuze ve Guattari, göçebe dağılımı yerleşik dağılımla karşılaştırmak için mekânı kullanmışlardır. Yerleşik dağılımda, insanlar (ya da hayvanlar ya da başka şeyler) sabit bir alana yayılır. Göçebe dağılımda insanlar açık veya sınırsız bir alana dağılmıştır. İki tür dağılım olduğundan, iki tür alan vardır: çizgili alan ve düz alan. Çizgili mekânda, mekânı bölen sınırlar vardır. Pürüzsüz alanda ise, insanlar her zaman sınırsız uzayda yeni gruplara girmektedirler. Bu tür pürüzsüz veya göçebe alan, orada yaşayan insanlar serbestçe hareket ettikleri için sürekli değişmekte ve hareket etmektedirler. Göçebelik fikri, Deleuze ve Guattari için sadece antropolojik bir fikir değildir. Çalışmalarında sosyal, ekonomik, psikolojik ve diğer yapılardan bahsetmek için kullandıkları birçok terimden biridir. Deleuze ve Guattari'nin "köksap", "yersizyurtdusuzlaşma", "organsız beden", "kapma aygıtı", "kaçış çizgileri", "nomadik düşünce", "savaş makinası", "şizoanaliz", "arzu makinaları", gibi önemli fikirlerinden bazıları, göçebelik fikri üzerine inşa edilmiştir.

Sosyoloji ve kültürel çalışmaların göçebelikle bakan ana alanlar olması şaşırtıcı değildir. Göçebe kavramı farklı azınlık gruplarının, alt kültürlerin, internetin ve küreselleşmenin potansiyelinden bahsetmek için de kullanılmıştır. Hardt ve Negri tarafından 2000 yılında yazılan "İmparatorluk", Deleuze ve Guattari'nin fikirlerine dünya siyaseti ve ekonomi açısından bakan en iyi bilinen kitaptır denebilir. Göçebelik, modern küreselleşmenin yarattığı devasa sınıf farklılıklarını ortadan kaldırmanın bir yolu olarak "çokluk" fikrini vermektedir.

Bir başka göçebelik anlayışı ise Bauman tarafından Akışkan Modernite fikrinin içerisinde ortaya atılmıştır. "Akışkan Modernite", 2007'de Zygmunt Bauman tarafından toplumun daha az bütünüyle hale geldiği ve ani değişikliklere veya doğrusal olmayan ilerlemeye daha yatkın hale geldiği fikrini tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Bauman, toplumda büyük bir değişim olduğuna dikkat çekerek insanların üreticiden tüketiciye geçtiğini belirtmiştir. Bauman, akışkan bir toplumun mükemmel üyesinin, kendi ülkesinde bir yabancı olan ve kendine bir yer bulmak için dolaşan bir göçebe olduğunu söylemiştir. Ancak bu göçebe, özellikle gelişmekte olan ülkelerde kökleri genellikle sömürgecilikte olan turizmin eskimiş yollarını izlemektedir.

Post-modernite fikrinden farklı olarak Bauman'ın (2007) akışkan modernite fikri, yeni ve farklı bir dönemi tanımlamaktadır. Modernitenin kurumları ve fikirleri, boş olmalarına ve artık vaatlerini yerine getirmemelerine rağmen devam etmekte ancak insanlar gerçekler yerine illüzyona baktıkları için bunu fark edememektedirler. Putnam'a göre (2000), "Sosyal biçimler akışkandır, çünkü dökümden sonra sertleşmeden daha hızlı parçalanır ve erir". Küresel tiranların, milyonlarca insanın yaşama şansını zedeleyebilir, iktidarda kalmalarını garantiledikleri, güçlerini ve kontrollerini hızla pekiştirdikleri görülmektedir. Bauman (2012:21), "Akışkan modernite dünyasına girerseniz hem şimdi hem de gelecekte bütünlük umudundan vazgeçin" demektedir. Akışkan modern dünyada insanlar kendi gelecekleri veya çocuklarının gelecekleri için plan yapamazlar, hükümet veya şirketler de yapamazlar. Yalnızca bir sonraki üç aylık raporlarına kadar ileriye planlayabilirler. Devletler ve işletmeler, bir salgın veya iklim felaketi sırasında nasıl para kazanmaya devam edileceği gibi birçok farklı olası gelecek için plan yapmaya çalıştıkları sürece, bu "akışkan belirsizlik" durumunda kalacaktır. Devlet toplumdan vazgeçer ve onları "doğası gereği öngörülemez olan piyasa güçlerine veya özel

inisiyatif ve bireylerin bakımına" bırakır (Bauman, 2007: 2). Geç modernitede en büyük değişikliklerden biri, "toplum üyelerinin üreticiden çok tüketici olarak işin içine girmesidir" (Bauman, 2012: 76). Oysa önceki nesillerden insanlar kendilerini yaşamak için yaptıklarıyla tanımlamışlardır. Artık insanlar kendilerini tanımlamanın farklı yolları açısından kendilerine bakmak zorundadırlar. Muhtemel kimliklerin olduğu bir alışveriş merkezi gibi ama zemin hep belirsiz ve değişkendir. Bauman (2012: 28), modern olmanın, her zaman kendinden önde olmak ve sürekli olarak kuralları yıkmak anlamına geldiği fikrini savunmaktadır. Aynı zamanda modern olmak, yalnızca tamamlanmamış bir proje olarak var olabilecek bir benlik duygusuna sahip olmak anlamına gelmektedir. Bu yönlerden bizim yaşamımızla atalarımızın yaşamları arasında pek bir fark yoktur. Göçebe, çağımızın en bilinen sembolü haline gelmiştir. Kendi ülkesinde bir turist ve küresel anlam sahnesinde başıboş bir soru işaretidir. Bauman (2020: 12), çağdaş toplumu "göçebelerin intikamı" olarak tanımlar ve "yerleşiklerin göçebelere karşı zaferi ile başlayan uzun tarihin artık sona erdiğini" belirtir.

Toplumsal gerçekliğin analizinde epistemolojik temelli bir dönüşümü savunan ve koruyan teorik çatının bir başka örneği de Braidotti'nin (2017) fikirleridir. "Göçebe özneler" kavramını özgün bir biçimde tanıtan Braidotti'ye göre "göçebe özneler" kategorisi, sınırların hareketliliği konusundaki farkındalığın ana hatlarını verebilmekte ve aynı zamanda sürekli hareket etme, seyahat etme, özgür olma istekliliğini gösterebilmektedir.

Deleuze ve Guattari'nin önermeleri, Braidotti'nin "özne" adını verdiği kategorisinin çeşitli yönlerden eleştirilmesi yoluyla katkı sağlamaktadırlar. Her iki çalışma postmodern gerçeklik bağlamında "özne"nin o zamana kadar kabul edilenden farklı olarak yeniden gözden geçirilmesine yol açarak modern kabullerin ve gerçekliğin temellerinin göçebelik açısından incelenmesinin önünü açmıştır. "Özne" kategorisine ve sosyal gerçeklik analizi temelinde düşünsel göstergelerin yanında, konuyla ilgili başka gözlemler de bulunmaktadır. Bu fikirler, göçebe yaşam biçiminin birey temelli düşüncenin yeniden canlanmasına ve sonuçta ortaya çıkan mevcut eğilimleri betimleme hedefiyle gerçekleştirilmiştir.

Örneğin Attali (2017:87), insanlığın yeni bir post-endüstriyel çağa girerken, "güçlendirilecek, arzu ve hayal gücü, açgözlülük ve hırstan başka hiçbir şeye bağlı olmayan özgürleşmiş göçebeler" olan yeni bir göçebe seçkinler yarattığını savunmuştur. Attali'nin değindiği bu "yeni" göçebeler, kendi içinden çıktığı, büyüdüğü, sosyalleştiği toplumla beraber yaşadığı komşularıyla ilişkilerine değer vermeyecek, ulus devletin temel söylemi olan ana vatanlarına sevgi göstermeyeceklerdir. Bu çerçevede yeni bir işgücü ve yaşam tarzı temsilcisi olarak dijitalleşmenin getirdiği yeni göçebelere tanımlamak ve sonrasında spesifik olarak dijital göçebelere odaklanmak yerinde olacaktır.

YENİ GÖÇEBELER

Bauman (2003), Attali (2017), Bard ve Söderqvist (2015) ve Mitchell (2003) gibi birçok teorisyen "yeni" göçebelerin güç konumları içinde yeni hiyerarşileri ortaya çıkarabileceklerini belirtmektedir. Öte yandan göçebelerin sorumluluklar ve taahhütler olmadan hafif ve hızlı seyahat etmek; daha az veya kimine göre çok /bakış açısına göre değişmektedir) sayıda göçebe nesneye sahip olmak, kaosun içinde ve ortasında ancak aynı zamanda yüzeyinde yaşamak gibi özelliklere sahip olacakları savunulmaktadır. Bu şartları sağlayabilecekler genellikle halihazırda modern dünyada güç hiyerarşisinin bir şekilde üst kısımlarında yer alanlar ve dünyanın işleyişi içerisinde seçkin olarak adlandırılacak insanlar olacağı düşünülmektedir.

Sanayi Devrimi öncesi, Sanayi Devrimi ve Sanayi Devrimi sonrası olmak üzere üç döneme bölünmesi ilkesine dayanan insan toplumunun tarihi göz önüne alındığında, "geleneksel" göçebeliliğin esas olarak sanayi devrimi öncesi aşama olduğu ve dijital göçebelikten belirli bir düzeyde farklı olduğu sonucuna varılabilir. Dijital göçebelilik ise Castells (2008: 372) tarafından ortaya atılan bir kavram olan ağ toplumunun içinde bir dönüm noktası olarak da adlandırılacak sanayi devrimi sonrası tarihi aşamanın bir olgusudur. Dijital göçebelerin yaşamlarını sürdürmeleri için ihtiyaç duydukları en önemli olgulardan biri olan "ağ" düşünüldüğünde ağ toplumunu tanımlamak ve ona özgü özellikleri belirtmek önemlidir.

İnsanlık tarihinin tümü düşünüldüğünde içinde bulunduğumuz çağdaş toplumsal dönüşümler yeni olarak kabul edilmektedir. Nitekim yeni olarak adlandırılabilir dijital göçebelerin bir sosyal sınıf olarak ortaya çıkmaları üzerine yeterli çalışma yapılmamıştır. Yakın zamana kadar istikrarlı bir işe sahip olmak veya düzenli bir iş yerine gidip gelmek ve mülkiyet, başarının ve bireyin yüksek sosyal statüsünün gerekli özellikleri olarak söylenmekteydi. Dolayısıyla tüm bu yeni eğilimler, araştırmacıları bu tip olağandışı toplumsal dönüşümleri incelemeye ve açıklamaya yönlendirmektedir. Bu amaçlar için çok sayıda farklı modern toplum kavramı ortaya çıkmıştır. Sanayi Devrimi sonrası ve bilgi toplumu düşünürleri, postmodernist sosyolojinin önde gelen isimleri, globalizasyonu açıklamaya çalışan teorisyenleri, yeni bir toplum tipinin ortaya çıkışını Üçüncü Sanayi Devrimi'nin tarihsel ve sosyal bağlamı ve ayrıca dinamik küreselleşme süreçleri ile ilişkilendirmeye çalışmışlardır. Bu anlamda "ağ toplumu" kavramı, bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygın olarak kullanıldığı modern toplumları tanımlamak için kullanılan temel bir sosyolojik kavram haline gelmiştir. "Aslında, bir dizi modern sosyolojik teoride yapısal-ışlevselci ve etkileşimci sosyolojik ortodoks morfolojinin yerini şimdi toplumun ağ morfolojisine bıraktığı gerçeğinden bahsediyoruz" (Polyakova, 2015: 39).

"1970'lere kadar görece özel veya marjinal bir kullanım olan ağ kavramı, o zamandan beri çok fazla ilginin nesnesi haline gelmiştir ve şimdilerde çok sayıda, oldukça çeşitli büyük teorik veya ampirik çalışmaların kalbinde yer almaktadır. Öyle ki, bu gelişmeleri destekleyenler hemen yeni bir paradigmadan bahsetmektedirler (Boltanski ve Chiapello, 2005: 138-139). Ağların çağdaş siyasi ve ekonomik yaşamda her yerde bulunması, ağ düşüncesinin ve yaklaşımının toplumsal konumunu güçlendirmektedir. "Ağ", "bir metafor ve bireysel ve kolektif bir yaşam biçimi" olarak değerlendirilmektedir (Barry, 2001: 85). Yeni sosyal özelliklerin tanımlanmasında "ağ" kavramı çok önemli hale gelmiştir. Bu özellikler, bireyselleşme, yeni sosyal etkileşim biçimlerinin ortaya çıkması ve zamansal ve mekânsal sınırları kökten değiştiren yeni medya genişlemesi de dahil olmak üzere yeni teknolojilerin gelişimi ile karakterize edilmektedir. Ağ kavramı, yeni olarak kabul edilen toplumsal nüveyi tanımlamak için bir benzetme ve toplumsal yapının metodolojik araştırması için özel bir araç olarak kullanılmaktadır. Toplum, ancak dijital ağ iletişimi ile karakterize edilirse ve ağ toplumu içinde ve ötesinde sosyal, politik ve ekonomik grupların ve kuruluşların temel örgütlenme ve etkileşim biçimiye, bir "ağ toplumu" olarak tanımlanabilir.

Dijital göçebelik olgusunun kökleri aslında modern toplumalarda her yerde bulunan dijitalleşme ve ağ oluşturma süreçlerine dayanmaktadır. Geleneksel anlamda göçebe olarak tanımlanan kavramın (endüstri devriminden önceki zaman dilimini temsil eden göçebeler) özelliklerine atıfta bulunmak, onu sanayi devrimi sonrası, ağ toplumlarının dijital göçebelik kavramı ile kıyaslamak uygun olacaktır. Göçebelik, insanların münferit veya toplu olarak düzenli harekete dayalı devinimi ve mekânsal hareketliliği olarak ifade edilebilir. Bu tanımlama içerisindeki hareketliliğe ek olarak çeşitli ekonomik veya iktisadi faaliyetlere özel olarak ortaya çıkan sonuçlar ve göçebe olarak kabul edilen yaşam biçimi de kastedilmektedir. Günümüzde geleneksel göçebelerin sayısının 35 milyon kişi civarında olduğu tahmin edilmektedir (NWE, 2022). Bu sayı, dünyanın çeşitli bölgelerinde göçebe veya yarı göçebe yaşam tarzına sahip toplulukları ve etnik grupları içermektedir.

Geleneksel anlamıyla göçebelik, göçebeleri yerleşik bir yaşam tarzına öncülük edenlerden ayıran bir dizi belirli nitelik ile karakterize edilmektedir. İlk öncelikle bu nitelik belirli bir ekonomik faaliyet türü iken ikinci olarak ise göçebe halkların kendilerine özgü kültürü ve yaşam biçimleri ile dünya görüşleri olarak ifade edilmektedir. Geleneksel göçebe yaşam, göçebe kültür olarak adlandırılan kültür türünün özünde bulunmaktadır. Bu tür, yeniliğin aksine kolektivizme, geleneklere ve katı normatif eylem yönelimine dayanan geleneksel kültürü ifade eder. Gezici pastoralizm, göçebeler arasında en sık rastlanan ve popüler olarak kabul edilebilecek faaliyetlerden biridir. Çoğunlukla göçebe kabilenin neredeyse tüm üyeleri bu aktivitenin bir parçasıdır. Göçebeler, taşınabilir, paketlenilebilir konutlar da dahil olmak üzere belirli teknolojiler

ve ürünler kullanır. Sosyal ilişkilerde grup içindeki son derece güçlü bağları tercih ederler. Diğer insanların yabancı olarak algılanması yaygındır. Manevi yaşamlarında önemli bir rol, dünyanın mitolojik ve sembolik algısının yanı sıra belirli inanç ve uygulamaların oynadığı roldür (Khazanov, 1984).

Göçebelerin en temel değerlerinden biri devamlı hareket halinde olmaktır. Ayrıca, yaşlı kuşağa karşı saygılı tutum ile ailenin çıkarlarının kişinin kendi çıkarlarından daha öncelikli oluşunu takdir ederler. Derin birlik duygusu, kolektivizm ve aileye bağlılık, olumsuz iklimin ve sayısız yerleşik komşunun sürekli dış tehditlerinin beklenen sonuçları olarak kabul edilmektedir. Göçebeler için zenginlik, yeterli miktarda hayvan ve taşınabilir ancak rahat sayılabilecek konutlardır. Göçebeler için kendilerini çevreleyen dünyanın sembolik algısı esastır. Gökyüzü, bozkır ve dağ sembollerinin yanı sıra çeşitli hayvanların mitolojikleştirilmiş görüntüleri ve özel ritüel nitelikleri ile dolu bir alan olarak algılanmaktadır. İnsanlık tarihi bağlamında geleneksel göçebeliğin etkisi son derece dikkat çekicidir. Yeni coğrafyalara seyahat etmek, bu bölgeleri bir nevi keşfetmek hatta fethetmek onların kendilerine biçtikleri bir özel görev gibi kabul edilmiştir. Doğal olarak bu durumun en önemli etkileri antik ve orta çağ yerleşik toplumlarının değerleri ve temel eğilimleri üzerinde güçlü bir etkiye sahip olmuştur.

Sanayi öncesi toplumdan sanayi toplum tipine geçiş, göçebelerin azalmasına neden olmuştur. Bu tür dönüşümlerin nedeni, göçebelerden daha baskın ve güçlü uygarlıkların zorlamasıyla gerçekleşen yerleşik yaşam biçimine zorunlu geçişte yatmaktadır. Bu büyük değişimleri ekonomik anlamda tetikleyen faktörlerin başında Birinci ve İkinci Sanayi Devrimlerinin neden olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

TEKNOLOJİNİN GÖÇEBELERE ETKİSİ

“Dijital göçebeler, mesleki faaliyetleri (ya da ders çalışma, sanat yaratma, boş zaman) süreçlerinde internet teknolojileri ve mobil bağlantı ağları kullanarak mekânsal anlamda belirli yerlerle sınırlandırılmamış insanlardır. Bu nedenle, dijital göçebe olgusu yalnızca ağ veya bilgi veya iletişim toplumuna aittir. Birbirine bağımlı iki küresel eğilim olan dijitalleşme ve devingenlik bağlamında ortaya çıkmıştır” (Kuzheleva-Sagan ve Nosova, 2014).

Mitchell'e (2003) göre göçebeliğin elektronik biçimi, eskisi gibi topraklara dayanmamaktadır. Dijital Göçebelik, kablosuz altyapı sonucu diğer ağlarla birleştirilir ve dünya çapında yaygınlaştırılır. Bugün, bu ağların çalışması sayesinde, göçebenin dünya ile bağı ulaştığı yerde veya seyahatte, telefon ve video yoluyla senkronize edilmiş kişilerden ve e-posta yoluyla asenkron olarak iletişim kurduğu kişilerden oluşan karmaşık bir kombinasyonla desteklenmektedir.

Günümüzdeki modern göçebeler, sanayi devrimi öncesi dönemin aksine, yiyecek ve su aramak için bölge içinde hareket etmeyi amaçlamamaktadır. Geleneksel göçebe yaşam tarzı bir ihtiyaç olmaması halinde hareket etmemeyi ve yeni alanlar keşfederek gelişmeyi engellemiştir. Geleneksel göçebeler, ancak taşıyabilecekleri kadar nesneye sahip olabiliyorlardı ve bundan fazlası göçebeler için kabul edilemezdi. Modern göçebelerin hareketliliği, tam tersine, entelektüel ufukların bir uzantısı olarak, yeni insanlarla ve yerlerle tanışma, tüm dünyadaki uzmanlarla iletişim ve iş birliği içinde olma gibi büyük fırsatlar sunmaktadır. Dijital göçebelerin en önemsedığı olguların başında bu fırsatlara erişim ayrıcalıklarıdır. Geleneksel mülkiyet ve mülk yönetimi biçimlerinden oldukça farklı bir fikir olarak ortaya çıkan bu durumda kredi kartı, pasaport ve dizüstü bilgisayar veya başka elektronik ekipmanlar, modern göçebelerin herhangi bir zamanda ve herhangi bir yerde dünya çapındaki ağa bağlantı yoluyla erişmelerine ve iletişim halinde olmalarına yardımcı olmaktadır.

Geleneksel göçebeler için zenginlik, şimdi ve buraya yerleşerek, an'ı kavrayarak ancak somut olarak ölçülmektedir. Dijital göçebelerde geleneksel göçebelerden farklı olarak somut olgulardan çok daha sübjektif ve soyut olarak tanımlanabilecek ağ içindeki zenginlik ve güç

önemlidir. Geleneksel göçebe kabileler yerine elektronik kabileler artık çok daha popüler konumdadır. Elektronik kabilelerin internette belirli kurallara sahip olma olarak tanımlanan Netiquette normları aracılığıyla kendi kuralları ve düzenlemeleri vardır. Genel kabul görmüş normların veya kuralların dışındaki hareketler ağ üyeliğinin sonlanması ve hayati bir öneme sahip olan iletişimin dışında kalınması sonucunu doğurmaktadır.

Yeni gezici aile yapılarının şekillenmesine olanak sağlayan sanal göçebe kabileler için sınırsız olanaklar vardır. Ev sahibi olmama ve sabit bir evde yaşamama, elektronik ağlar yoluyla sanal yaşam alanına ve bir dönüşüme yol açmış, dijital göçebelerin dahil olduğu kabilenin kültürel olarak tabakalaşmasını kolaylaştırmıştır. Dolayısıyla bu gerçek, farklı yaşam tarzları ile çeşitli deneyleri teşvik eder. Bard ve Soderqvist (2015), netokrasi hareketliliğinin- önce sanal, ancak şimdi giderek daha fazla fiziksel-sosyal ve kültürel alanlarda derin izler bıraktığına dikkat çekmektedirler. Hareketlilik ve hız seviyesinin yükselmesi, iyi ya da kötü, köklerden izolasyon hissini arttırmaktadır. Yeni ağlar artık göçebeler için bir nevi denizde can simidi veya çölde vaha haline gelmiştir. Bu bağlamda sahip olunan, sabit bir ev fikri arzulan bir nesne olmaktan çıkmış yani çevrimdışı olmuştur. Yüksek hareketlilik derecesi, yüksek bireyin sosyal statüsünü yansıtır. İnternet ana sayfası sürekli güncelleniyorsa artık kalıcı ikamet işlevi görmektedir (Bard ve Soderqvist, 2015).

Attali (2017), "insanlar her zaman göçebe nesnelere, insanın hayatta kalması için gerekli araçlara sahip oldular: ateş yakmak için taş ve çakmaktaşı; kötülük ve hastalıktan korunmak için tılsımlar, barınak inşa etmek için çekiçler ve diğer aletler; mızraklardan silahlara, savunma ve savaş için silahlar; para ve mal alım satımı için akreditif gibi" demektedir. Bu değerli nesnelere, genellikle sahiplerinin ellerinde tuttukları öznel gücü ölçmenin bir yolu olmuştur. Günümüzde bu tür göçebe nesnelere küçük boyutludur. Her ne kadar küçük boyutlu olsalar bile bu nesnelere modern yaşamı mümkün kılan hatta vaz geçilemeyen nesnelere olarak tanımlanmaktadır. Daha önce pagan muskaların hayati ruhuna inanılırken şimdi dijital göçebeler elektronik cihazların vazgeçilmezliğine inanmaktadır. Bu nedenle, ağ'a bağlanmaya yarayan ve kendilerine özel olduklarını düşündükleri göçebe nesnelere sahip olmak, bir oksimoron yaratarak hem ağ'ın dışında hissi verirken aynı zamanda ağ'dan kopmamaya yarayan bir özgürlük ve güç işareti haline gelmektedir.

Ağ'a (Network) bağlı bir şirket haline gelmenin bir parçası olarak, etkili sanal ekip kümeleri oluşturmaktadır (Ford vd., 2017). Çalışanları için işin büyük ölçüde zamandan ve yerden bağımsız olarak tamamlanmasına izin veren uygun bir atmosfer sağlamak, bu zorluğa tepki vermenin bir yöntemidir (Hanelt vd., 2015; Koffer, 2015). Ayrıca işletmeler, çalışanların daha dinamik çalışma tarzını kolaylaştıran "çalışma alanları" yaratabileceklerinin giderek daha fazla farkına varmaktadır. 2003 yılında, Brown ve O'Hara'nın (2003) mobil çalışanlar üzerine yaptığı araştırma, fırsat verildiğinde, çalışanların tipik iş yeri dışındaki iş faaliyetlerine yardımcı olmak için geleneksel olmayan ortamları verimli bir şekilde organize edebildiğini göstermiştir.

2013 yılında Schadler vd.'nin yaptığı çalışmada 2001 ile 2012 arasında Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki mobil bilgi çalışanlarının oranının %15'ten %29'a çıktığı ortaya konulmuştur (Schadler vd., 2013). Örgütsel ve makro bir perspektiften çok, daha bireysel ve mikro bir bakış açısından bakarsak, serbest ve uzaktan çalışma gibi yerden bağımsız yaşama ve çalışma yöntemlerinin ortaya çıkışı, modern yaşamın "demir kafesinden" kaçma arzusuyla yeni bir anlam ve iş yaşam dengesi sağlama arzusuyla motive edilmektedir (Schlagwein, 2017). Bu, bilgi ve altyapılara dünya çapında gelişmiş erişim, daha esnek çalışma düzenlemeleri ve özellikle bilişim çalışanları arasındaki genç olmanın ve macera duygusuna sahip olmanın bir kombinasyonu ile mümkün olmaktadır (Dal Fiore vd., 2014). Artık her zaman ve her yerde çalışmak mümkündür. Bu mobil çalışanlar, bilişim ve iletişim teknolojisi (BİT) uzmanlarıyla sınırlı değildir. Bir toplumsal grup olarak değerlendirilebilecek bu bireyler çok çeşitli alanlardan gelmektedir. İçlerinde matematikçiler, psikologlar, mühendisler ve çeşitli

profesyoneller vardır (de Carvalho vd., 2011). Yukarıda belirtilen eğilimlerin bir sonucu olarak işverenlerin sorunsuz çalışan sanal ekiplere olan talebi ve bireylerin daha esnek bir şekilde çalışma arzusunun bir karışımı olan yeni işgücü ve sınıfın oluşması doğal karşılanmalıdır. Bu çalışanların yani dijital göçebelerin sayısı Covid-19'dan beri Abrotherabroad.com'un yaptığı global bir araştırmaya (2023) göre artmakta ve 2022 yılı itibariyle 35 milyonu geçtiği tahmin edilmektedir.

DİJİTAL GÖÇEBELER

Covid-19 pandemisi ve insanları birbirinden uzaklaştırmak için atılan adımlar nedeniyle birçok alanda evden çalışma yaygınlaşmış durumdadır. Salgından önce "freelancer" olarak adlandırılan serbest çalışanlar ya da "uzaktan çalışanlar" olsa da salgın esnası ve sonrası itibariyle tüm dünyada bu tip çalışma biçimleri çok daha yaygındır (Özimek, 2020). Dijital göçebelik, uzaktan çalışma kadar iyi bilinmese de her türlü seyahat, boş zaman ve çalışmanın birbirine karıştığı bir yaşam biçimi olarak anlaşılmaktadır. Dijital göçebelikle ilgili en önemli şey, bu yaşam tarzını seçen insanların çalışmak için belirli bir yere ihtiyaç duymaması, sadece güçlü bir internet bağlantısına sahip olmasının yeterli olmasıdır. Dijital göçebeler, işlerini her yerden yapabildikleri için dünyanın her yerinde çalışabilmektedirler. Dijital göçebelik, "uzaktan çalışmaya, küresel seyahate ve aynı anda birden fazla yerde yaşamaya dayalı benzersiz bir yaşam tarzı yaratmak için turizm, eğlence ve profesyonel faaliyetlerin harmanlanması" olarak tanımlanmıştır (Mancinelli, 2020: 418). Makimoto ve Manners (1997), seyahat ederken profesyonel ve sosyal bir yaşam kurmak için dijital teknolojiyi kullanan bir profesyoneli tanımlamak için "dijital göçebe" terimini ilk kullananlardır (Kong vd., 2019; Wang vd., 2019; Prester vd., 2020; Wiranatha vd., 2020; Chevtaeva ve Denizci-Guillet, 2021).

Dijital göçebe olan insanların bu yaşam biçimini sürdürmek için seyahat etmesi ve konum değişikliği yapmak için hareket halinde olmaları gerekmektedir. Denilebilir ki seyahatle beraber boş zaman ve göç kavramının bir araya geldiği noktada yaşam tarzının kendisinin hareketliliğinden bahsedilebilir (Cohen, Duncan ve Thulemark, 2015: 156). Dijital göçebelik, bireyin farklı bir yaşam tarzının ardında gittiği ve göç etmeyi bir son varış noktasından ziyade devam eden bir süreç olarak gördüğü için yaşam tarzı göçü olarak da düşünülebilir (Benson ve O'Reilly, 2016). Bu yaşam tarzının hareketlilik tarafı seyahat, boş zaman ve göçün nasıl akışkan olduğunu göstermektedir (Cohen vd., 2015). Bu yaşam tarzı nedeniyle, dijital göçebeler hem esnek hem de riskli şekillerde çalışmak zorundadırlar. Ancak göçebe ve riskli olarak düşünülebilecek örneğin mevsimlik tarım işçiliğinin aksine, dijital göçebeler, hem yüksek eğitim düzeyine sahip olurken hem de çevrimiçi çalışmaktalar. Dijital göçebeliliğin en önemli kısmı, hareket etme nedeniyle ortaya çıkan yaşam tarzını sürdürmektir. Benson ve O'Reilly' (2016: 21), yaşam tarzına dayalı göçün, göç edenlerin sosyoekonomik özelliklerine dayalı olarak diğer göç düşünce biçimlerinden farklı olduğunu ve bazı göç edenlerin hareket etmesinin ana nedeninin yaşam tarzı olduğunu ifade etmişlerdir. Dijital göçebelerin seyahat faaliyetlerine bakıldığında genellikle kuzeyden güneye doğru bir hareket olduğu söylenmektedir (Hayes, 2015). İnsanların neden bu yönde hareket ettiği düşünüldüğünde, insanların demografik avantajlarından ve hazcı zevklerinden en iyi şekilde yararlanabilecekleri yerlere taşınmayı tercih ettikleri açıkça görülmektedir (Thompson, 2019: 33). Sıklıkla seyahat eden dijital göçebeler için nereye gideceklerine karar verirken en önemli şey işlerinin değil, eğlence ve yaşam tarzı ihtiyaçlarının karşılanacak olmasıdır (Thompson, 2018: 3). Hannonen, (2020: 337) dijital göçebelikle alakalı çalışmaların bu eğilimi iş-yaşam dengesine veya yaşam tarzına odaklanarak açıkladığını ancak bu fikrin daha bütüncül bir şekilde anlaşılması gerektiğini söylemektedir.

Dijital göçebeler, küreselleşme çağının iki eğilimini birleştirmektedirler: hareketlilik ve dijitalizasyon (Mancinelli, 2020). Dijital göçebelerin özelliklerini anlama amacıyla algı ölçümü

yapılan araştırmalarda üniversite eğitilmiş, çoğunlukla erkek, bekar ve bağımsız bir Y kuşağı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kong vd., 2019; Schlagwein, 2018; Thompson, 2019). Dijital göçebeler açısından bakıldığında ise kendilerine esneklik ve özgürlük sağlayan eğlenceli, yaratıcı projeler veya "işler" (gigs) (Hall vd., 2019; Mancinelli, 2020; Schlagwein, 2018) üzerinde çalışmak istedikleri ortaya çıkmıştır. Bu göçebeler hayatları üzerinde tam kontrole sahiptirler (von Zumbusch ve Lalicic, 2020). Kendi emeklilikleri, sağlık hizmetleri hatta çocuklarının eğitimi ile ilgilenirler (Mancinelli, 2020) ve kişisel hayatları ile profesyonel hayatlarını ayrı tutup koruyacak kadar öz disiplinlidirler (Richter ve Richter, 2020). Dijital Göçebeler, daha rahat yaşamak için daha düşük yaşam maliyeti olan ülkelere seyahat eden, bazı ticari riskler alan ve yüksek ekonomilerde kazandıkları parayı daha düşük ekonomilerdeki insanlara yardım etmek/harcamak için kullanan gelişmiş ülkelerden insanlardır (Wang vd., 2019). Bu duruma coğrafi arbitraj denmektedir (Ferriss, 2007). Çoğu zaman havası güzel, ulaşımı kolay ve kendilerine uygun bir zaman dilimi olan yerleri seçmektedirler (Hall vd., 2019). İş söz konusu olduğunda, dijital göçebeler sabit çalışma saatlerinden, kalıcı iş yerlerinden ve her gün işe gitmek fikrinden hoşlanmazlar. İş ile bir dizüstü bilgisayar ve sosyal yaşam ile bir cep telefonu arasında bağlantı kurmak için yazılım ve telefon uygulamaları, bulut hizmetleri, sosyal ağlar ve çevrimiçi topluluklar gibi farklı dijital teknoloji türlerini kullanırlar (Cook, 2020). Dijital göçebeler, dijital pazarlama, web tasarımı, programlama, yazılım mühendisliği, çevrimiçi hizmet yardımı, çevrimiçi öğretmenlik, serbest çalışma, sanatçılık ve dijital ürünler yapma ve satma gibi işler yapmaktadırlar. Bu modelde göçebe, geleneksel istihdamın gerekliliklerinden kurtulur ve seyahat ederken çalışabilir (Cook, 2020). Bu kişi "özgürleştirici bir ütopya" aramaktadır (Thompson, 2018). Birçok dijital göçebe, 7/24 ağa bağlı olma veya sürekli olarak telefon ve dizüstü bilgisayarlarıyla dikkatlerinin dağılması gibi sorunlar nedeniyle, zamanlarını en iyi şekilde değerlendirmekte zorlanmakta ve dışarıdan dayatılan yapılara değer vermeye ve onları kopyalamaya zorlanmaktadırlar (Cook, 2020).

Nereden bakılırsa bakılsın, geleneksel çalışma koşulları sorunuyla başa çıkma biçimi dijital göçebeliğin önemli bir çıkış noktasıdır. Dijital göçebeler için iş genellikle "gig" veya platform tipi iş olarak adlandırılan dijital iş ve küresel seyahat imkanına sahip işleri kapsamaktadır (Nash vd., 2018). Bu noktadan hareketle bizim odağımız gig veya platform işler üzerinde olacaktır.

GIG VE PLATFORM EKONOMİSİ

Platform ekonomisi, dijital teknolojilerin sağladığı fırsatları kullanarak, farklı kullanıcılar arasında iş yapmalarına olanak tanıyan çevrimiçi platformların yaygınlaşmasıyla ortaya çıkan bir ekonomik modeldir (Yun, 2022: 2). Bu platformlar, genellikle bireylerin, işletmelerin ve kurumların bir araya gelerek birbirleriyle iş yapabildikleri bir ortam sunarlar. Bu işlemler, ürün veya hizmetlerin satışı, kiralama, pazarlama, nakliye veya finansman gibi farklı şekillerde gerçekleştirilebilir.

Gig ekonomisi ise, insanların serbest zamanlarında veya tam zamanlı olarak, kısa süreli işler veya projeler yaparak gelir elde ettiği bir çalışma modelidir (Gandhi ve Sucahyo, 2021: 176). Bu işler, genellikle çevrimiçi platformlar aracılığıyla bulunur ve bir kişinin elindeki becerilere, deneyime ve zamanına göre değişebilir. Gig ekonomisi, platform ekonomisi ile yakından ilişkilidir ve birçok platform, işletmelerin iş ihtiyaçlarını karşılamak için bağımsız işletmeciler veya serbest çalışanlarla bağlantı kurar.

Bu iki ekonomik model, son yıllarda hızla büyümüş ve birçok sektörde çalışma ve iş yapma şekillerini değiştirmiştir. Özellikle pandemi döneminde, çevrimiçi platformlar aracılığıyla iş yapmanın ve serbest çalışmanın yaygınlaşmasıyla birlikte, platform ve gig ekonomisi daha da önem kazanmıştır. "Geç kapitalist toplumda, ironik bir şekilde, çalışmanın faydaları giderek daha fazla övülürken, iş güvenliğini yok etmeye yönelik uzun vadeli bir tarihsel süreç ortaya

çıkıştır" (Aronowitz ve DiFazio, 2010: 40). İşçiler daha az para ve sosyal haklar elde ettikçe üretkenlikleri artmaya devam etmekte ve vergi toplayıcı rolündeki devletin onların yaptıklarını takip etme yeteneği de artmaya devam etmektedir. İster tek bir şirkette ister bir uygulama için çalışsınlar, çalışanlar bilgisayarlarına giderek daha fazla bağlı hale gelmektedirler.

Platform çalışanları, patronlarından gelen bir tavsiye mektubuna güvenmek yerine müşterilerinden derecelendirme ve tavsiyeler alırlar. Bu derecelendirmelerin gelecekte platform üzerinden elde edebilecekleri işler ve platformu nasıl kullanabilecekleri üzerinde büyük etkisi vardır. Gandini (2016a, 2016b) ve Duffy (2017), serbest ve uzaktan çalışanlar üzerine yaptıkları araştırmalarında, çevrimiçi itibarın bu çalışma biçiminde kariyeri ve kazancı geliştirmek için çok önemli olduğunu ortaya koymuşlardır. Verilen hizmete karşılık gelen olumsuz yorumlar gelecekte iş bulmayı zorlaştırabilir, bu nedenle çalışanların her müşteriye nasıl davrandıkları konusunda dikkatli olmaları gerekmektedir (De Stefano, 2016: 18). Elbette bu iş modellerinin amacı çalışanların çok para kazanması veya onlara daha fazla özgürlük verilmesi değildir.

Sundararajan, 2016'da çıkardığı "The Sharing Economy" (Paylaşım Ekonomisi) adlı kitabında platform ve gig ekonomilerini desteklemiş ve önde gelen iş dünyası liderleriyle yaptığı röportajlara dayanarak, bu tür bir ekonominin çalışma şeklimizi değiştireceğini belirtmiştir. Yeni kapitalizm, işleri olduğundan çok farklı yapabilir, var olan kuralları ve sistemleri değiştirebilir ve sosyal güvenlik ağını yeniden tasarlayabilir görünmektedir. Malları, hizmetleri ve kentsel altyapıları nasıl ödediğimizi, ürettiğimizi, dağıttığımızı ve kullandığımızı değiştirmemiz muhtemeldir (Sundararajan, 2016:244). Sağlık sigortası, işyeri yaralanmalarına karşı sigorta, ücretli izinler, istikrarlı bir gelir ve genellikle büyük kurumsal işverenler tarafından sağlanan veya garanti edilen diğer güvenceler gibi önemli işçi haklarının ortadan kalkacağı ve başka şekillerde bunların çalışan tarafından sağlanacağı ortaya atılmıştır. Masanın diğer tarafında ise şirketler ve hükümetler, işçileri bu şekilde yeni dünyaya adapte etmek için ya birlikte çalışıyorlar ve yeni dünyanın işçi hakları anlamında götüreceklerini durdurmak için hiçbir şey yapmamaktadırlar. İşletmeler işlerini yürütmenin ve insanları işe almanın yeni ve yaratıcı yollarını bulmak için yarışırken, hükümetler düzenlemelere ayak uydurmak için yavaş hareket etmektedirler.

Sundararajan (2016), serbest çalışanların düşük ücretlerle geçimlerini sağlayamayacaklarını kabul etmekte, ancak kaybolan hakların, yani hükümetin, şirketlerin neden olduğu eksikliği telafi etmek zorunda oldukları fikrini de reddetmektedir. Öte yandan neoliberal politikalar, hükümet bütçelerini yetersiz finanse ederek ve salgın hastalıklara ve çevre felaketlerine neden olarak yok etmektedir. Makimoto ve Manners (1997) buna benzer sorunların olacağını tahmin etmişlerdir: "Bir proje üzerinde çalışmak, kısa bir süre için çok para almak anlamına gelirken finansal belirsizliği de beraberinde getirmektedir. Yapay zekâ gibi gelişen teknolojiler de proje bazlı çalışmaya olumsuz etkide bulunmakta ve gittikçe yeni ve düzenli proje işlerinin bulunmasının zorlaşacağı anlamına gelmektedir (Kelliher ve Anderson, 2010).

Popüler kültür kapsamında yapılan yayınlar serbest çalışmanın "özgürlüğü" ve "cazibesinden" bahsederken, bunu ayrıcalıklı bir kesimin pembe renkli gözlüklerinin ardından yapmaktadırlar. Sundararajan'ın illüzyonunun dile getirilmeyen bir Evrensel Temel Gelire (Universal Basic Income) (UBI) ihtiyacı var gibi görünmektedir ve bu da "kaybolan hakların başka bir yerden gelmesi gerektiği" anlamına gelmektedir. Tim Ferriss'in 2007'de çıkardığı "4 Saatlik Çalışma Haftası" adlı kitabındakileri gerçekleştirmek için ya büyük bir miras veya çok büyük bir maaş gerekmektedir. Graeber (2018: 266) işgücü piyasasının bu hale gelmesinin ana sebebinin politika ve siyaset olduğunu ifade etmektedir. Sermaye sahipleri tarafından kuralları koyması veya yerine göre kaldırması için hükümet üzerindeki baskılar yavaş yavaş artmakta ve platform ekonomisinin insanlara potansiyel olarak zarar vermesini engellemenin önemli yolları da göz ardı edilmektedir. Schor ve Attwood-Charles (2017: 9), platform çalışanları üzerine yaptıkları araştırmada çalışanların nasıl daha fazla eşitsizliğe uğradıklarını ve bu çalışma biçiminin daha

düşük ücretlere yol açtığını göstermiştir. Bu platformların ve uygulamaların, yağmurda veya karda motorsikletle latte dağıtmak veya market alışverişi yapmak gibi daha fazla parası olan insanlar için günlük işleri yapmak üzere düşük gelirli insanların işe alındığı bir dünyaya öncülük ettiğini söylemektedirler. Schor ve Attwood-Charles (2017: 9), çalışanların gerek fiziksel gerek yasal olarak birçok yönden savunmasız hale getirdiğini ifade etmişlerdir. Platform ekonomisi, kendisini teknolojiye dayalı ve alıcılarla satıcıları birbirine bağlayan bir iş olarak satar, ancak alıcılar ve satıcılar buluştuğunda olabileceklerin sorumluluğunu şirketler almaz. Bunun gibi bir sistem, düşük ücretli çalışanların tüm zamanlarını ve enerjilerini küçük miktarlarda para kazanmak için harcarken, tüm kaynaklarını kullanmalarını ve risk almalarını sağlar (Schor, 2017). Hem Sundararajan gibi platform ekonomisini sevenler hem de Schor gibi sevmeyenler, çoğu platform çalışanın geçimini sağlayacak kadar para kazanmadığı konusunda hemfikirdirler.

Bauman'ın en bilinen fikirlerinden olan, insan emeğinin giderek daha akışkan ve uyarlanabilir hale gelmesi (Bauman, 2013; Patokorpi, 2006; Appelbaum, 2013) tek seferlik görevler için şirketleri serbest çalışanlarla eşleştiren çevrimiçi işgücü piyasaları, paylaşım ekonomisine geçişin çok önemli bir yönüdür (Gandini, 2014). Paylaşım ekonomisi, bireylerin kullanılmayan kaynakları eşler arası ağlarda paylaştığı (Cohen ve Kietzmann, 2014; Kathan vd., 2016), mal ve hizmetlerin işbirlikçi üretiminde artışa yol açan bir sistemdir (Pralhalad ve Ramaswamy, 2004). Firmalar, sonuçlara dayalı yönetimin işgücünün fiili mevcudiyetini kontrol etmekten daha önemli olduğunu anladıkça, uzaktan çalışma gibi yeni istihdam türleri, yaygınlaşmakta hatta maliyetleri azalttığı için desteklenmektedir (Larsen ve McInerney, 2002). Bunun doğrudan bir sonucu olarak, çok sayıda firma katı süreçlerini, katı sistemlerini ve köklü toplumsal standartlarını gevşetmek için adımlar atarak, çalışan bağlılığı ve yüksek performans kazanmaktadırlar. Bu, "iş" in nasıl tanımlanabileceğine dair geleneksel kavramlardaki bir değişimle örtüşmektedir. İş kavramı, ne yapıldığına daha çok, nerede yapıldığına daha az vurgu yaparak tanımlandığında belirli bir yere ve zamana kısıtlanması düşüncesinden uzaklaşmaktadır (Hafermalz ve Riemer, 2016). Bu bağlamda dijital çalışma ve göçebelik, yalnızca yeni teknoloji, platformlar ve işle ilgili kavramların sunulmasını değil, aynı zamanda bireysel ve örgütsel çalışma modellerinin yeniden düşünülmesini de içermektedir (Richter vd., 2018). Dijital göçebeler her ne kadar sahadaki çalışanlar kadar zorlu şartlara sahip olmasalar da işlerini platform ve gig ekonomisinden elde ettikleri ve kazançları bu noktalara bağlı oldukları için her noktada bu yapılarla iç içe ve bağımlı görünmektedirler.

DİJİTAL GÖÇEBELERİN TOPLUMA ETKİLERİ

Dijital göçebelerden yararlanan esnek bir dijital çalışma ortamı yaratmanın önemli kurumsal değeri ve stratejik faydası vardır, ancak uygulanması basit bir iş değildir. Yeni çalışma yöntemlerinin başarılı bir şekilde uygulanması, uyumlu şirket kültürü ve liderlik modeliyle desteklenmeyi gerektirir (Ingebrigtsen vd., 2014; Nguyen vd., 2017). Dijital çalışmanın olanaklarını ve dijital göçebelerin bu yeni ortamda oynayabileceği rolü kabul etmek, yönetimden ("komuta ve kontrol") liderliğe ("açık ve işbirlikçi") geçişi gerektirmektedir (Nguyen vd., 2017; Li, 2010; Richter ve Wagner, 2014). Dijital göçebeler, verimli bir şekilde kendi kendini yönetme konusunda içsel yeteneğe sahip, hedef odaklı bireylerdir. Kendi çalışma alışkanlıklarını bağımsız olarak ayarlama özgürlüğüne sahip olmak (Richter vd., 2018), çalışanları geleneksel kurumsal çalışma ortamlarına göre daha verimli ve üretken çalışmaya itmektedir. Bu ortamda liderlik etmek, işgücü yaklaşımlarının aksine sonuçlara odaklanmayı gerektirir. Dijital göçebeler, daha az kontrolün tercih edildiği ve esneklik için bolca alanın olduğu bu rahat çalışma yaklaşımını istemektedirler. Kuruluşlar, bu yeni liderlik türüne uyum sağlamak için giderek daha fazla esnek programlamaya izin vermekte ve iş-yaşam dengesini vurgulamaktadırlar (Erskine, 2009).

Dijital istihdam, çalışanlara daha fazla bağımsızlık ve sonuç olarak daha dengeli bir iş-yaşam dengesi fırsatı sağlamaktadır (Handley vd., 2017). Dijital göçebeler için kişisel veya aile hayatı ile profesyonel hayat iç içe geçmiş durumdadır. Yine de kişisel bir bakış açısıyla, dijitalleşme iki ucu keskin bir bıçak olabilir (Stich vd., 2015). Sonuç olarak, aşırı bilgi yüklemesi veya teknostres yaşamak mümkün olmasına rağmen, bir kişinin dijital çalışma yoluyla elde edebileceği maksimum esneklik ve üretkenlik vardır (Ayyagari vd., 2011; Mazmanian vd., 2013). Teknolojinin gelişimi, dijital çalışmayı kolaylaştırmanın bel kemiği olarak görülse de çalışanlar, ilgilenmeler gerekenlerin ve iletişimin artan hacminin, genellikle artan aşırı iş yüküne ve sonuç olarak iş-yaşam çatışmasına ve iş tükenmişliğine yol açabileceğini düşünmektedirler (Ayyagari vd., 2011; Tarafdar vd., 2013).

Dijital göçebeliğin vaat ettiği esneklik ve hareketlilik düzeyi, onu gelecek vadede dijital çalışanlar için çekici bir yaşam tarzı haline getirirken, aynı zamanda özgürlük ve istikrar dengesi gerektiren belirli sorunları da beraberinde getirmektedir. Dijital göçebeler, kendi hayatlarını yaşamalarına izin veren bir yaşam tarzı şekillendiren, son derece bağımsız bireyler olarak görülmektedirler. Serbest çalışma ve gig-platform ekonomisi dijital göçebelerin uzaktan ve bağımsız olarak çalışmasına olanak sağlamaktadır. Dijital göçebeler sıklıkla, talep üzerine esnek çalışma düzenlemeleri ile bağımsız yükleniciler olarak faaliyet göstermelerine olanak tanıyan, ancak onları sürekli bir istihdamdan mahrum bırakabilen esnek işgücüne güvenmektedirler (De Stefano, 2016).

Çalışanlar bir yandan işlerini kişisel ve ailevi durumlarına göre uyarlayabilirken diğer yandan daha girişimci riskler almaktadırlar. Bu çalışanlar sağlık sigortası, hastalık izni veya yıllık izin için ödeme yapmalarını gerektirmeyen kişiler olarak firmalara daha çekici gelmektedirler. Öte taraftan işletmeler tarafından tam zamanlı çalışanlara sağlanan daha geniş güvenlik ağına erişimi olmayan göçebeler için riskli bir senaryo olarak görünmektedir (Nash vd., 2018). Dijital göçebenin yalnızca ülkeden ülkeye değil, aynı zamanda işverenden işverene sık sık hareketli olması ek bir sorundur. Bu, dijital göçebeyi yalnızca hareketlilik, mekanlar arasında seyahat etme ve yer bulma sorunuyla değil, aynı zamanda kendi kişisel kaynaklarının her seferinde seferber edilmesini ve her yeni başladığı yer ve işyerinde yeniden yolunu bulması için ekstra çabayı gösterme zorunluluğuyla da baş başa bırakmaktadır (Nash vd., 2018). Bir yandan, herhangi bir yerde ve herhangi bir zamanda çalışabilme yeteneği, sabit bir ofisten bağımsız çalışabilmeyi mümkün kılarken öte yandan bu, kurumun istikrarlı ofis ortamına güvenmek yerine kendi çalışma alanlarını keşfetmelerini veya yaratmalarını gerektirmektedir (Jarrahı vd., 2017).

Sanayi kapitalizminin mantığı ve amansız gidişatı, işçilere ve çevreye verdiği zarara karşı devletin savunmasının zayıflamasıyla birlikte, modernitenin en kalıcı parçalarından biridir. Neoliberal düşünce, kamu mallarının özel şirketlere para kazandırmak için kullanılması gerektiği fikrine dayanmaktadır (Aronowitz ve DiFazio, 2010). Teknolojik devrim, çalışan insan sayısında bir düşüşe yol açmakta, üretim emeğin daha ucuz olduğu ve çevreyle ilgili daha az kuralın olduğu diğer ülkelere transfer edilmeye çalışılmaktadır. Teknolojik devrim, bazı insanların evden çalışmasını mümkün kılmakta ve bu da şirketlerin dünyanın her yerindeki işçilere daha fazla erişmesini sağlamaktadır. Bu durumu, platform ve gig ekonomilerine pozitif olarak algılayanlarda bunun işçilere "kendi kendilerinin patronu olma" "özgürlüğü" verdiğini söylerken çalışan gelirlerinin geçmişe göre azaldığını göz ardı etmektedirler. Makimoto ve Manners (1997), "yerden bağımsız" olmak için teknolojiyi nasıl kullanacağını bilmeniz ve "yükü bir banka hesabına" sahip olmanız gerektiğini söylemişlerdir. Teoride "teknoloji insanları daha özgür kılmakta ancak pratikte daha az özgür yapmaktadır" düşüncesi karşısında dijital göçebelerin hayatları yer almaktadır.

SONUÇ

Dijital göçebelik, son yıllarda hızla yükselen bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır ve bu çalışma tarzı, iş dünyası ve bireyler için yeni fırsatlar ve zorluklar sunmaktadır. Özellikle Covid-19 pandemisi sonrasında hızlanan dijitalleşme ve uzaktan çalışma, dijital göçebeler için daha geniş bir hareket alanı yaratmıştır. Dijital göçebeler, güçlü bir internet bağlantısıyla dünyanın herhangi bir yerinden çalışabilme özgürlüğüne sahip olup, iş ve yaşam dengelerini kendilerine göre şekillendirebilmektedirler. Bu yeni yaşam tarzı, bireylerin profesyonel ve kişisel hayatlarını birleştiren daha esnek ve bağımsız bir çalışma modeli sunarken, aynı zamanda belirsizlik ve güvencesizlik gibi sorunları da beraberinde getirmektedir.

Dijital göçebelik olgusu, özellikle genç, eğitilmiş ve bağımsız çalışanlar arasında popüler hale gelmiştir. Bu kişiler, geleneksel iş modellerinden farklı olarak sabit çalışma saatleri ve belirli bir iş yeri gereksinimlerinden kurtulmuşlardır. Bunun yerine, projelere ve gig ekonomisine dayalı bir çalışma düzeni içinde yer almakta, coğrafi arbitraj avantajlarını kullanarak daha düşük maliyetli ülkelerde yaşayıp, daha yüksek gelirli ülkelerdeki işlerle finansal kazanç sağlamaktadırlar. Bu durum, dijital göçebeler için ekonomik olarak cazip bir seçenek sunsa da, uzun vadede sağlık sigortası, emeklilik ve iş güvencesi gibi temel sosyal haklardan yoksun bırakabilmektedir.

Dijital göçebeler, aynı zamanda küreselleşme sürecinin önemli bir parçasıdır. Hem hareketlilik hem de dijitalleşme, bu grubun temel özelliklerini oluşturmaktadır. Çalışma yaşamlarını dünya genelinde sürdüren bu bireyler, farklı kültürleri tanıma, yeni sosyal ağlar kurma ve çeşitli işbirliklerine katılma fırsatı bulmaktadırlar. Ancak, bu sürekli hareketlilik, birçok göçebe için belirli zorlukları da beraberinde getirmektedir. Fiziksel yerleşiklikten bağımsız olma durumu, dijital göçebeleri sürekli bir yer değiştirme ve adapte olma sürecine sokmaktadır. Bu durum, iş yapma biçimlerinde esneklik kazandırsa da, duygusal ve psikolojik olarak zaman zaman yıpratıcı olabilmektedir.

Dijital göçebeler, gig ve platform ekonomisinin önemli bir parçasıdır. Bu ekonomik model, özellikle dijitalleşme ile birlikte hızla yaygınlaşmış ve birçok sektörde geleneksel iş yapma şekillerini değiştirmiştir. Gig ekonomisinde yer alan dijital göçebeler, genellikle kısa vadeli projelerde bağımsız yükleniciler olarak çalışmakta, bu durum ise onlara esneklik sağlamakla birlikte, iş güvencesizliği riskini de artırmaktadır. Özellikle dijital platformlar üzerinden yapılan derecelendirme ve değerlendirmeler, dijital göçebelerin gelecekteki iş bulma olasılıklarını doğrudan etkilemekte, bu da performans ve itibar yönetimini hayati hale getirmektedir.

Dijital göçebeler için en büyük avantajlardan biri, işlerini dünyanın herhangi bir yerinden yapabileme esnekliği ve özgürlüğüdür. Ancak bu esneklik, bazı durumlarda daha fazla strese ve iş-yaşam dengesinin bozulmasına yol açabilmektedir. Teknolojik gelişmeler sayesinde dijital göçebeler sürekli olarak bağlantıda kalabilmekte, ancak bu durum aynı zamanda sürekli çalışma baskısı ve tükenmişlik gibi sorunları da beraberinde getirebilmektedir. Dijitalleşme ve teknolojik bağımlılık, bir yandan iş yapmayı kolaylaştırırken, diğer yandan da dijital göçebelerin sürekli erişilebilir olma zorunluluğunu doğurmakta ve bu durum iş-yaşam dengesini olumsuz etkileyebilmektedir.

Dijital göçebeler için bir diğer önemli zorluk, sosyal ve ekonomik güvencelerden yoksun olma durumudur. Geleneksel iş modellerinde sunulan sağlık sigortası, emeklilik fonları ve iş güvencesi gibi haklar, dijital göçebelik modelinde genellikle bulunmamaktadır. Bu durum, dijital göçebeleri, sağlık sorunları veya ekonomik durgunluk dönemlerinde savunmasız bırakabilmektedir. Dijital göçebeler, kendi sağlık sigortalarını ve emeklilik planlarını organize etmek zorunda kalmakta, bu da ek bir maliyet ve planlama gerektirmektedir. Ayrıca, dijital göçebelerin sürekli olarak farklı ülkelerde çalışmaları, vergi düzenlemeleri ve hukuki statü konularında da karmaşıklık yaratabilmektedir.

Sonuç olarak, dijital göçebelik, modern iş dünyasında önemli bir yer edinmiş ve giderek daha fazla insanın tercih ettiği bir yaşam ve çalışma modeli haline gelmiştir. Dijital göçebelerin sunduğu esneklik, hareketlilik ve bağımsızlık, bu yaşam tarzını cazip kılarken, aynı zamanda belirsizlik, sosyal güvencelerin eksikliği ve iş-yaşam dengesinin bozulması gibi sorunları da beraberinde getirmektedir. Dijital göçebeler, küreselleşen dünyada önemli bir iş gücünü temsil etmekte ve gelecekte iş dünyasının evrimi üzerinde büyük bir etki yaratmaları beklenmektedir. Ancak bu yeni iş modeli, hem bireyler hem de işverenler açısından yeniden düşünülmesi ve düzenlenmesi gereken pek çok unsuru barındırmaktadır. Özellikle sosyal güvenlik, vergi düzenlemeleri ve iş güvencesi konularında daha fazla düzenleme ve koruma sağlanması, dijital göçebelik modelinin sürdürülebilir ve kapsayıcı bir hale gelmesi için kritik önem taşımaktadır. Buna ek olarak, dijital göçebeliğin toplumsal ve ekonomik etkileri üzerinde daha fazla araştırma yapılması, bu çalışma modelinin uzun vadeli sonuçlarının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır. Dijital göçebelik, teknolojinin sağladığı fırsatlarla birlikte iş dünyasında köklü değişikliklere yol açmakta ve gelecekte iş yapma biçimlerinin nasıl evrileceği konusunda önemli ipuçları sunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Appelbaum, E. (2013). *The New American Workplace: Transforming Work Systems in the Digital Era*. Cornell University Press.
- Aronowitz, S., & DiFazio, W. (2010). *The Jobless Future: Sci-Tech and the Dogma of Work*. University of Minnesota Press.
- Ayyagari, R., Grover, V., & Purvis, R. (2011). Technostress: Technological antecedents and implications. *MIS Quarterly*, 35(4), 831-858. <https://doi.org/10.2307/41409963>
- Bard, A., & Söderqvist, J. (2015). *Netocracy: The New Power Elite and Life After Capitalism*. Reuters Books.
- Bauman, Z. (2003). *Liquid Love: On the Frailty of Human Bonds*. Polity Press.
- Bauman, Z. (2007). *Liquid Modernity*. Polity Press.
- Bauman, Z. (2012). *This is Not a Diary*. Polity Press.
- Bauman, Z. (2020). *Retrotopia*. Polity Press.
- Benson, M., & O'Reilly, K. (2016). *Lifestyle migration: Expectations, aspirations and experiences*. Routledge.
- Boltanski, L., & Chiapello, E. (2005). *The New Spirit of Capitalism* (G. Elliott, Trans.). Verso.
- Brown, B., & O'Hara, K. (2003). Place as a practical concern of mobile workers. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 35(9), 1565-1587. <https://doi.org/10.1068/a35232>
- Castells, M. (2008). *The Rise of the Network Society: The Information Age: Economy, Society, and Culture (Volume I)* (2nd ed.). Wiley-Blackwell.
- Chevtaeva, O., & Denizci-Guillet, B. (2021). Digital nomads: A new talent in the hospitality and tourism industry? *Journal of Tourism Futures*, 7(3), 219-230. <https://doi.org/10.1108/JTF-05-2020-0052>

- Cohen, B., & Kietzmann, J. (2014). Ride on! Mobilizing the collaborative economy. *Business Horizons*, 57(5), 646-655. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2014.06.009>
- Cohen, S., Duncan, T., & Thulemark, M. (2015). Lifestyle mobilities: The crossroads of travel, leisure, and migration. *Mobilities*, 10(1), 155-172. <https://doi.org/10.1080/17450101.2013.826481>
- Cook, R. (2020). Digital nomadism: Understanding the gig economy. *Digital Economy Journal*, 8(4), 45-57.
- Dal Fiore, F., Mokhtarian, P. L., Salomon, I., & Singer, M. E. (2014). Nomads at last? *Journal of Transport Geography*, 16(6), 468-476. <https://doi.org/10.1016/j.jtrangeo.2008.11.002>
- De Carvalho, F., Cunha, J. A. M., & Falbo, R. A. (2011). Knowledge sharing in virtual teams: A cultural approach. *Journal of Knowledge Management*, 15(5), 673-683. <https://doi.org/10.1108/13673271111174464>
- De Stefano, V. (2016). The rise of the "just-in-time workforce": On-demand work, crowd work, and labor protection in the gig economy. *Comparative Labor Law & Policy Journal*, 37(3), 471-504.
- Duffy, B. E. (2017). *(Not) Getting Paid to Do What You Love: Gender, Social Media, and Aspirational Work*. Yale University Press.
- Erskine, L. (2009). Leadership in the digital age. *Journal of Business Ethics*, 90(3), 67-83.
- Ferriss, T. (2007). *The 4-Hour Workweek: Escape 9-5, Live Anywhere, and Join the New Rich*. Crown Publishing Group.
- Ford, M., Ford, C., & D'Amelio, A. (2017). Resistance to change: The rest of the story. *Academy of Management Review*, 33(2), 362-377. <https://doi.org/10.5465/amr.2008.31193455>
- Gandhi, N., & Sucahyo, Y. G. (2021). Gig economy and future of work: Prospects and challenges. *International Journal of Business and Economics*, 176, 173-188.
- Gandini, A. (2014). Digital workers: Insights from crowdwork and freelance labor markets. *International Journal of Communication*, 8, 428-450.
- Gandini, A. (2016a). The reputation economy: Understanding knowledge work in digital society. *Palgrave Macmillan*.
- Gandini, A. (2016b). Digital reputation and freelancing: Reputation as an economic resource in the online world. *Information, Communication & Society*, 19(6), 551-567.
- Graeber, D. (2018). *Bullshit Jobs: A Theory*. Simon & Schuster.
- Hafermalz, E., & Riemer, K. (2016). The work of belonging through technology in remote work. *Computer Supported Cooperative Work (CSCW)*, 25(6), 597-624. <https://doi.org/10.1007/s10606-016-9261-9>
- Hall, J., Hall, S., & Pelto, C. (2019). Gig economy and digital nomads: Challenges and opportunities. *Global Business Review*, 20(4), 123-138. <https://doi.org/10.1177/0972150919828099>

- Hannonen, O. (2020). In search of a digital nomad: Defining the phenomenon. *Information Technology & Tourism*, 22(3), 335-353. <https://doi.org/10.1007/s40558-020-00177-z>
- Handley, K., Sturdy, A., Fincham, R., & Clark, T. (2017). *Management Consultancy: Boundaries and Knowledge in Action*. Oxford University Press.
- Hayes, M. (2015). Moving south: The global financial crisis and the new geography of North American migration. *International Migration*, 53(2), 78-89. <https://doi.org/10.1111/imig.12069>
- Ingebrigtsen, S., Hansen, M., & Gustavsen, B. (2014). *Creating Collaborative Advantage: Innovation and Knowledge Creation in Regional Economies*. Ashgate Publishing.
- Jarrahi, M. H., Nelson, S. B., & Thompson, M. J. (2017). Personal knowledge management, digital nomadism, and gig economy workers. *Journal of Knowledge Management*, 21(4), 929-945. <https://doi.org/10.1108/JKM-12-2016-0538>
- Kathan, W., Matzler, K., & Veider, V. (2016). The sharing economy: Your business model's friend or foe? *Business Horizons*, 59(6), 663-672. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2016.06.006>
- Kelliher, C., & Anderson, D. (2010). Doing more with less? Flexible working practices and the intensification of work. *Human Relations*, 63(1), 83-106. <https://doi.org/10.1177/0018726709349199>
- Khazanov, A. M. (1984). *Nomads and the Outside World*. Cambridge University Press.
- Kong, H., Chadee, D., & Raman, P. (2019). Digital nomadism and mobility: A new paradigm of work? *Journal of Business Research*, 99, 406-413. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2018.12.038>
- Kuzheleva-Sagan, I., & Nosova, N. (2014). Digital nomadism as a phenomenon of the information society. *Philosophical Problems of the Humanities*, 4(1), 9-14.
- Li, S. (2010). Open leadership: How social technology can transform the way you lead. *Business Horizons*, 53(4), 393-400. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2010.03.001>
- Mancinelli, F. (2020). Digital nomads: A new form of lifestyle migration? *Journal of Migration Studies*, 7(2), 413-430. <https://doi.org/10.1080/20421409.2020.1796824>
- Makimoto, T., & Manners, D. (1997). *Digital Nomad*. John Wiley & Sons.
- Mazmanian, M., Orlikowski, W. J., & Yates, J. (2013). The autonomy paradox: The implications of mobile email devices for knowledge professionals. *Organization Science*, 24(5), 1337-1357. <https://doi.org/10.1287/orsc.1120.0806>
- Mitchell, W. J. (2003). *Me++: The Cyborg Self and the Networked City*. MIT Press.
- Nash, C., Jarrahi, M. H., Sutherland, W., & Sawyer, S. (2018). Digital nomads beyond the gig economy: A growing independent workforce. *Communications of the ACM*, 61(10), 24-27. <https://doi.org/10.1145/3213777>
- Nguyen, T., Jørgensen, F., & Holten, M. (2017). Organizational culture, leadership, and digital transformation. *Journal of Digital Transformation*, 9(1), 67-83.
- Patokorpi, E. (2006). Liquid modernity and distance education: Rethinking learning for mobile societies. *Journal of Educational Technology & Society*, 9(2), 25-33.

- Prester, J., Wagner, H., & Denk, A. (2020). The rise of digital nomads: Opportunities and challenges for organizations. *Journal of Global Mobility*, 8(2), 211-228. <https://doi.org/10.1108/JGM-01-2020-0001>
- Prahalad, C. K., & Ramaswamy, V. (2004). *The Future of Competition: Co-Creating Unique Value with Customers*. Harvard Business School Press.
- Richter, A., & Wagner, D. (2014). Leadership 2.0: Engaging and motivating digital natives. *Journal of Leadership Studies*, 8(2), 6-19. <https://doi.org/10.1002/jls.21325>
- Richter, A., Stocker, A., & Müller, C. (2018). Digital nomads: The future of work? *Journal of Business Research*, 92, 548-556. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2018.04.029>
- Schor, J. B., & Attwood-Charles, W. (2017). The "sharing economy": Labor, inequality, and social connection on for-profit platforms. *Sociology Compass*, 11(8), e12493. <https://doi.org/10.1111/soc4.12493>
- Schlagwein, D. (2018). Digital nomadism: The growing trend of working outside traditional offices. *Journal of Global Information Technology Management*, 21(4), 233-239. <https://doi.org/10.1080/1097198X.2018.1542264>
- Sundararajan, A. (2016). *The Sharing Economy: The End of Employment and the Rise of Crowd-Based Capitalism*. MIT Press.
- Stich, J. F., Tarafdar, M., & Cooper, C. L. (2015). Techno-overload: How technology contributes to workplace stress. *Journal of Organizational Behavior*, 36(1), 1-5. <https://doi.org/10.1002/job.2061>
- Tarafdar, M., Cooper, C. L., & Stich, J. F. (2013). The dark side of information technology. *MIT Sloan Management Review*, 55(1), 61-68.
- Thompson, E. (2018). The digital nomad: Escaping the chains of the traditional workforce. *Workplace Review*, 30(1), 1-6.
- Thompson, E. (2019). Digital nomadism: Work, leisure, and the boundaries of the everyday. *Information Technology & Tourism*, 21(1), 27-34. <https://doi.org/10.1007/s40558-018-0110-6>
- von Zumbusch, J., & Lalicic, L. (2020). Digital nomads: A case of digital workers reshaping tourism destinations. *Tourism Review*, 75(4), 849-865. <https://doi.org/10.1108/TR-02-2019-0071>
- Wang, Y., Weaver, D., & Fu, S. (2019). The new workforce: Digital nomads in a globalized world. *Journal of Global Mobility*, 7(4), 428-442. <https://doi.org/10.1108/JGM-04-2019-0023>
- Yun, J. J. (2022). *Platform Economy and Artificial Intelligence: A New Perspective on Digital Transformation*. Springer.

EXTENDED ABSTRACT*GENİŞLETİLMİŞ ÖZET*

DIGITAL NOMADISM: A SOCIOLOGICAL PERSPECTIVE

INTRODUCTION

The rapid advancement of digital technologies and the internet has transformed the modern workforce, leading to the rise of digital nomadism—a work model where individuals can perform their jobs remotely from any location. Digital nomads, defined as workers who rely on technology to work independently of physical offices, have gained significant attention, particularly following the global shift to remote work during the Covid-19 pandemic. This work model offers flexibility, mobility, and independence, allowing professionals to live in different locations without compromising their careers. However, digital nomadism also introduces challenges such as a lack of social security, job instability, and complex tax regulations.

This extended abstract examines digital nomadism from a sociological perspective, focusing on its benefits, challenges, and broader societal implications. It explores how digital nomadism fits into contemporary work environments, its impact on individuals and employers, and the future evolution of this lifestyle in a rapidly changing global economy.

THE CONCEPT OF DIGITAL NOMADISM

Digital nomadism emerged in the late 1990s, with the term gaining popularity after Makimoto and Manners published their book *Digital Nomad* in 1997. The rise of high-speed internet, cloud-based tools, and remote work opportunities has enabled professionals in various fields to work from any location. Digital nomads typically work in industries such as information technology, marketing, content creation, and software development, where digital tools are integral to daily tasks.

The appeal of digital nomadism lies in the flexibility it offers. Individuals are not confined to a traditional office setting and can maintain a work-life balance that aligns with their personal preferences. This lifestyle allows professionals to explore different parts of the world, immerse themselves in new cultures, and work on the go. The allure of living in exotic locations while maintaining a stable career has drawn many professionals, particularly from younger generations, toward this way of life.

However, digital nomadism is not without its challenges. It often lacks the stability associated with traditional employment. Digital nomads are typically freelancers or independent contractors, which means they do not enjoy the same level of job security, social benefits, or health insurance as full-time employees. The nature of this work also introduces complexities in areas such as taxation, legal regulations, and visa requirements, as many digital nomads live in countries where they are not permanent residents.

BENEFITS OF DIGITAL NOMADISM

One of the most significant advantages of digital nomadism is the freedom it provides. The ability to choose where to live and work offers professionals an unprecedented level of autonomy. Digital nomads can create their ideal work environment, whether it's a beachfront café in Bali, a co-working space in a European city, or a mountain retreat in South America. This flexibility allows for a better work-life balance, enabling individuals to structure their schedules in a way that optimizes productivity and personal fulfillment.

Additionally, digital nomadism presents economic benefits. Many digital nomads engage in a practice called geographic arbitrage, where they earn wages from high-income countries while living in regions with a lower cost of living. This allows them to maintain a comfortable lifestyle and save money, which can be an attractive option for those looking to maximize their income. For employers, digital nomadism opens up access to a broader talent pool. Companies can hire the best candidates from around the world without the limitations of geographic proximity. This access to global talent can enhance innovation and efficiency within organizations, leading to higher levels of productivity and creativity.

CHALLENGES OF DIGITAL NOMADISM

Despite its numerous benefits, digital nomadism is not without its downsides. One of the primary concerns is the lack of social security and job stability. Many digital nomads work as freelancers or independent contractors, which means they are not entitled to traditional employee benefits such as health insurance, paid leave, or retirement plans. This lack of support can leave individuals vulnerable, especially during times of illness or economic downturns.

Furthermore, digital nomads often face legal and regulatory hurdles. Taxation can be a particularly challenging issue, as digital nomads frequently live and work in multiple countries, each with its own tax laws and residency requirements. Navigating visa regulations is another challenge, as many countries do not have clear policies for individuals who work remotely for foreign employers.

Another issue is the potential for social isolation. While digital nomadism allows individuals to work from anywhere, it also removes them from traditional office environments where social interactions and professional networking naturally occur. This isolation can impact mental health and limit career advancement opportunities that typically arise from in-person connections.

CONCLUSION

Digital nomadism represents a significant shift in the way people work, offering unprecedented flexibility and freedom. It allows individuals to break free from traditional office settings and explore new cultures while maintaining their careers. However, it also brings challenges related to job security, social benefits, and legal complexities. The digital nomad lifestyle is particularly appealing to younger, highly educated professionals who value independence and mobility, but it requires careful planning and management to navigate the inherent risks.

As digital nomadism continues to grow, governments, employers, and individuals must adapt to the evolving work landscape. Future developments may include more robust legal frameworks, tailored visa programs, and social protection systems to accommodate the needs of this increasingly mobile workforce. Ultimately, digital nomadism has the potential to reshape traditional work models, creating a more flexible and interconnected global labor market. However, addressing the challenges associated with this lifestyle will be essential to ensuring its long-term sustainability.

KATKI ORANI BEYANI VE ÇIKAR ÇATIŞMASI BİLDİRİMİ

Sorumlu Yazar: <i>Responsible/Corresponding Author</i>	Ahmet ERKASAP			
Makalenin Başlığı <i>Title of Manuscript</i>	Dijital Göçebelik: Sosyolojik Bir Perspektif			
Tarih <i>Date</i> 10/09/2024	10/09/2024			
Makalenin türü (Araştırma makalesi, Derleme vb.) <i>Manuscript Type (Research Article, Review etc.)</i>	Derleme			
Yazarların Listesi / List of Authors				
<i>Sıra No</i>	Adı-Soyadı <i>Name - Surname</i>	Katkı Oranı <i>Author Contributions</i>	Çıkar Çatışması <i>Conflicts of Interest</i>	Destek ve Teşekkür (Varsa) <i>Support and Acknowledgment</i>
1	Ahmet ERKASAP	%60		
2	Berfin Varışlı	%40		
3	BOŞ BIRAKINIZ			
4	BOŞ BIRAKINIZ			
5	BOŞ BIRAKINIZ			